

«VĀRPAŠ» ZINĀS

1990.
gada
augusts,
septembris

J.KALNIŅA foto

Jekulti graudi(t)

Edvīns Balodis	451
Arvīds Koks	423
Oļģerts Jefimovs	404
Andrejs Jakabsons	372
Jānis Lezdiņš	370
Gints Vilks	317
Visvaldis Krūmiņš	308
Aivars Krūmiņš	274
Andris Kuzņecovs	202
Ēriks Rosovs	192
Jevgērijs Dmitrijevs	180

Saimniecībā kopā 3496
Vidējā ražība 31,1 cnt/ha

Visražīgākā - jauna ziemas kviešu šķirne "Kozak" - 50 cnt/ha
Izmēģināšanā ir 4 jaunas kukurūzas šķirnes (ungāru). Visražīgākā izrādījās "Szetlana".
Esam spiesti sēt nekodinātu sēklu, jo graudu kodinātavā nepārtraukti sabojājas motori.

E.LAURIS

Par ko stāsta vietvārdi?

(Nobeigums)

18.gs. vidū "modē" nāk dzimtbūtniecisko lopu fermu dibināšanas laiks, kad latviešu zemniekus, kas pieraduši pie saimniekošanas veida viensētās, piespiež vergot dzimtkungu kopfermās, ar ko zemnieki ir ļoti neapmierināti. Viņi izrāda savu protestu nemieru veidā (lielākie nemieri Kauguros 1802.g.). Lopu fermas celtas, piespiedu kārtā pārvietojot vairāku zemnieku viensētās vienkop.

Fermas Brenguļos, Šarlotes lopu pusmūiža Jaunvālē celtas 18.gs.sākumā, pārvietojot Amsiņus un Kauliņus, Dārdiņus, Wargiet (Vāģišu?) mājvietas.

Pēc pirmā pasaules kara (1914.-1918.g.), sairstot muižu sistēmai, rodas iespēja sadalīt muižu zemi, ko nodrošina neatkarīgās Latvijas agrārreformas likumi. Īsā laikā notiek dabīgs process-sadalīšanās zemniekiem parocīgākajā saimniekošanas veidā-viensētās. Tā Šarlotes (tagad Ritulu) lopu muižas kalpu ģimenes sadalās vairākās saimniecībās, dibinot Ritulu, Cīruļu, Strautiņu, Lauciņu, Upmaļu, Vitulu, Strazdiņu, Džintaru, Ūpītes jaunsaimniecības. Zīmīgi, ka līdz pat gadsimta sākumam vecsaimniecību nosaukumi paliek nemainīgi, tādējādi saglabājot gadsimtiem ilgo no paaudzes paaudzē lolo to mājvietu vārdus.

Valodnieka J.Endzelīna vietvārdu rakstu darbu izlasē pierakstīts sekojošais: šarlote; senāk: dārdenis. Kāpēc būtu jāpazūd šim latviskajam skanīgajam vārdam? To varētu iemūžināt Strazdiņu autobusu pieturas nosaukumā, pārveidojot to par "Dārdiņi" vai "Dārdenis", īpaši tādēļ, ka Strazdiņu jaunsaimniecības mājvieta ir senā Dārdiņu mājvieta jau kopš 1638.g.

Starp Strautiņu un Upmaļu mājām Abulā ietek strauts. Tā lejasdaļa līdzinās kalnu upītei-akmeņaina gultne, krācaini likumi, kas veido ūdenskritumus, vīksnu un alkšņu pamežos aizauguši krasti. Strauts piedzīvojis vārdu vairākkārtējas maiņas. Visjaunākais (pierakstīts 1964.g.) registrētais nosaukums-Cīruļupe (Cīruļu mājas). Ir arī Zariņupe, Šarlotes strauts, Amsiņa upīte (senāk krastā Amsiņu mājvieta). Upītei varētu piešķirt labskanīgo Dārdeni vārdu, zinot apvidus vietvārda likteni.

Abula pieteka smilteniešu pusē nosaukta Mutulītes vārdā, kas bijusi trikātīšu un smilteniešu robeža.

Zudušo Tolēnu mājvietā-tagad Baloži. Par Bekuru mājvietas atrašanās vietu liecina nokaltušais Bekurītu dižozols Abula kreisajā krastā netālu no ietekas Gaujā.

Arī Jaunvālē ir neatjaunotas mājvietas: Kaupīts, Naudieši, Svika, Zeirīts, Barīss, Rēžas, Lekši, Vaigupis, Dotes. Katrs nosaukums, iemūžināts vārdā, ir bijis izprotams un tā nozīme skaidra. Daudzi latviskie nosaukumi slēpj tā jēgu un mūsdienās ir grūti izprotami. Piemēram gribu minēt dažus vecvalodas "atpazītus" vārdus: sprinģis-zaķis; kaucis-kaķis; sprikstele-zvaigzne; maģis-mazs; būbis-ūpis; sprenis-sikspārnis; runģis-pūķis, mantrausējs; kleperis-darba zirgs (pēc prof.Baloža).

Lai cik dīvaini un neparasti skanētu māju vai citu vietu nosaukumi, nevajadzētu censties tos pārveidot vai izgudrot jaunus. Aicinu vecākos brenguliešus pārcilāt atmiņā visu laiku notikumus, nostāstus, atgadījumus un pārstāstus par piedzīvoto un dzirdēto. Kad atpazīsim savu ciemu, pagastu, novadu, veidosim pagasta kultūrkarti.

Slaucēju darba rādītāji uz 1. septembri

Izslaukts no govju kg Pret
augustā no gada sāk. 1989.
gadu

Juzefa Golovņa	525	4094	-346
Ausma Batarevska	383	3293	-212
Elza Reinvalde	457	3426	+530
Vija Puzanova	451	3403	-103
Monika Sondare	435	3259	+144
Lidija Šurdukova	401	3162	-333
Gunta Sapožņikova	547	3231	+279
Modrīte Lāce	452	3080	+108
Anita Samedova	409	3068	-279
Ilga Tupreine	369	2958	+252
Valija Beiša	369	2907	+ 21
Zinaida Medvedjeva	339	2830	-207
Veronika Abrasimova	348	2827	- 83
Dzintars Šneiders	373	2893	+ 46
Ludmila Trubočistovaja	349	2600	+271
Valentīna Skuja	365	2741	-267
Maiga Dracmane	384	2730	-871
Gelēna Petrauska	357	2597	- 86
Valentīna Mihejeva	349	2646	-415
Mirdza Matīsa	352	2563	-409
Malda Aleksandrova	378	2435	-489
Ragiļa Osmanova	282	2217	-427
Vidēji saimniecībā	387	2971	-154
Jaunbāgi	448	3406	-111
Zarupi	443	3037	-173
Zālītes	372	2851	- 72
Jaunvāle	360	2730	-199
Lauži	350	2632	-255

Telkopēju iespētais uz 1. septembri

Dzīvsvara pieaugums Pret
diennaktī 1989.
augustā no gada sāk. gadu

Sergejs Timofejevs	861	936	-187
Anastasija Zvirbule	904	888	- 24
Ruta Barauska	737	826	+157
Indra Eberharde	506	737	+ 18
Dace Pičukāne	808	815	+ 81
Juzefa Jacukeviča	316	792	+ 52
Anna Domarecka	776	731	-167
Uldis Tīlēns	566	694	+ 1
Ligita Dzērve	635	654	- 83
Audzējamajiem	637	729	- 88
Vija Lārmane	571	736	+ 7
Elga Medne	858	673	- 64
Raisa Budenko	259	600	-276
Marija Korotkova	655	481	-153
Bullīšiem līdz 6 mēn.	585	535	-105
Marija Mihņeviča	632	754	+ 42
Valentīna Vahitova	500	596	- 39
Viktors Rudenko	547	582	-318
Velta Rogule	612	554	-200
Nobarojamajiem	569	619	-110
Vidēji saimniecībā	605	667	- 92

Sivēnmāšu kopēju darba rezultāti uz 1. septembri

Iegūti sivēni no Atšķirto
vienas sivēnmātes sivēnu
pamata vienmetiena vidējais
svars

Cūkkopēju veikums uz 1. septembri

Diennakts dzīvsvara Pret
pieaugums g 1989.g.

N o b a r o j a m ā s c ū k a s			
Juris Gudulis	384		+36
2-4 mēnešus veci s i v ē n i			
Zina Bērziņa	316		-49

Lidija Moisejeva	7,8	7,2	13,0
Svetlana Vismane	7,9	7,0	13,3
Kārlis Bodnieks	7,5	6,2	13,0
Elita Bodniece	7,9	7,6	13,5
Vidēji saimniecībā	7,8	6,9	13,2

MARTIŅŠ BRŪVELIS

Latvijai brīvai būt

Es gaidu tevi, Latvija, kā brīvu,
Kaut redzu pretestību sīvu.
Tev nebūt izbailēs, tev nebūs grimt,
Jo tauta sāk no jauna dzimt
Un slavē Latviju, tās vadoņus.

Es gaidu tevi tā kā saules dienu,
Gan noārdot šo pretestības sienu.
No mūklāja lai visi ārā brienam,
Un tevi, Latvija, tik tevi cienām.

Vasaras noskaņas

Mums stpriem būt kā Spreņu klintīm
Un maigiem tā kā upes straumēm,
Gar druvām staigājot, kad druvas san
Un birztaļās kad ziedu smaržas tvan.

Cik tuva esi, tēvu sēta,
Cik tuvs ir apvāršnis, kad saule aust.
Vai nesāp man šī vecā rēta,
Ka jāatstāj bij tēva nams?...

Apsveicam!

Augustā ievērojamas
jubilejas atzīmēja
Laima Jakobsone un
Ilga Kokareviča.

Septembrī svarīgas
dzimšanas dienas svin
Miervaldis Grabovskis,
Marija Krolle, Biruta
Čičevska, pensijā pava-
dām Jāni Krujeli. Jubi-
lāru pulkā ir arī Vera
Bogdanova un Jānis
Ventselis.

Atbildīgā par izdevumu
AUSTRA BLĪGZNA

Valmieras tipogrāfija
"Liesma"

Licence Nr.
P. 4306 T.400 eks.